

VoteIT för Miljöpartiet (<https://mp.voteit.se/>)
/ Motioner kongress 2017 (<https://mp.voteit.se/motioner-kongress-2017/>)
/ Solidarisk ekonomi (<https://mp.voteit.se/motioner-kongress-2017/solidarisk-ekonomi/>)

Solidarisk ekonomi

Miljöpartiet behöver förespråka en samverkans ekonomi där vinn-vinn lösningar underlättas, istället för dagens konkurrens ekonomi där jämställdheten, miljön och livskvaliteten blir lidande. Decentraliserad kreditgivning, nya och mer demokratiska bolagsformer och ett reglerat och stabilt bankväsende som överlever utan ständig tillväxt är viktiga ingredienser i en sådan omställning. Även nya skattebaser berörs.

Av: **Carl Schlyter (carl)**

Status: **Granskas**

Motionens brödtext

Motion till Miljöpartiets kongress 2017

En solidarisk ekonomi

Solidaritet med alla nu levande människor, djur och natur och kommande generationer är grunden för vårt gröna parti. Det förpliktigar. All vår politik måste utformas utifrån dessa bärande värderingar.

Vi lever i en tid av sammanfallande kriser. Det ekonomiska systemet måste ändras i grunden om vi ska kunna hejda klimatförändringarna och därtill få stopp på den skenande ojämlikhet som hotar att spränga våra samhällen till särhällen. Många hänger sig åt önsketänkande som att "grön kapitalism" ska åstadkomma en "hållbar tillväxt". Dagens konkurrens ekonomi är, emellertid, oförenlig med en hållbar utveckling då den bygger på att företagen måste växa för att överleva i den globala konkurrensen och evig tillväxt är en omöjlighet på en begränsad planet.

Dagens globaliserade kapitalism hotar inte bara miljön och demokratin utan även marknadsekonomin. Många branscher kännetecknas av höga marknadsbarriärer och det är svårt för nya företag att utmana de etablerade företagens oligopol. Världsekonomin domineras alltmer av ett antal megakoncerner och över hälften av världshandeln sker inte längre mellan olika företag utan mellan olika enheter inom en och samma koncern. Denna internhandel utgör ingen fri marknad utan priserna sätts här ofta på administrativ väg av olika styrelser. Detta är helt olik det slags handel som ägde rum mellan skilda enheter av de statliga jätteföretagen i Sovjetunionen, och beteckningen blå planekonomi har ibland använts för att beskriva den här utvecklingen.

Så länge demokratin inskränks till den politiska sfären blir dess förmåga att forma samhällsutvecklingen relativt begränsad, då det är i den ekonomiska sfären som alltmer av den verkliga makten finns i vår tid. Medan politisk makt, i en demokrati, fördelas enligt principen en valsedel en röst så fördelas ekonomisk makt enligt principen en sedel en röst. Världens 85 rikaste personer äger lika mycket som den fattigaste halvan av mänskligheten och sällan sammanfaller dessa båda grupperns intressen. Saudiska oljeshejker, ryska oljeoljekarkeologer och amerikanska frackingmiljardärer vill fortsätta att tjäna pengar på oljefält och gasfyndigheter, trots att detta driver på klimatförändringar som förvärrar fattiga människors utsatthet. Långt längre perspektivet hotas vi alla av fossilt företagens brist på samhällsansvar, fyra femtedelar av världens kända fossilreserver skulle behöva ligga kvar under jord för att vi ska ha en chans att klara 1,5-gradersmålet. Särintressen står här mot allmänintresset. Samma sak gäller i finansbranschen, där egenintresset hos en begränsad skara finansjoglörer driver en för alla andra skadlig spekulationsekonomi, som dränerar den reala ekonomin på resurser.

Demokratin, alltså allmänintresset, behöver besitta tillräcklig ekonomisk makt för att kunna agera självständigt gentemot resursstarka särintressen. Lobbying, dolt partistöd och svängdörrar mellan politik och näringsliv urholkar idag demokratin förmåga att stå upp för allmänintresset. Med smärtsam tydlighet åskådliggörs detta i en rapport från IMF, internationella valutafonden, som uppger om att världens regeringar sammantaget årligen satsar runt 5000 miljarder dollar på fossilsubventioner, om kostnader för hälsovård och skador på miljön räknas in (Working paper 15/105, IMF). Att på detta sätt det ohållbara istället för det hållbara - fossilt istället för förnybart - subventioneras, är en följd av att makt och särintressen väger tyngre än allmänintresset.

I en framtida balans ekonomi, som inte bygger på ständig expansion, blir rättvis fördelning av resurser av stor vikt. En kraftfull fördelningspolitik blir bara möjlig om den politiska systemet lyckas bryta sin underordning under den ekonomiska sfären.

Ekonomisk demokrati fanns heller inte i de statsocialistiska länderna i det forna östblocket. Den officiella propagandan hävdade förvisso att alla produktionsmedel ägdes gemensamt av folket, men i praktiken innehades all politisk och ekonomisk makt i dessa enpartistater av korrumperade partieliter som med starkt repressiva metoder slog vakt om sin maktställning. Gapet mellan makteliten och resten av befolkningen var avgrundsdjup och frånvaron av oberoende medier medförde att problem, såsom den allvarliga miljöförstörelsen, sällan blev föremål för offentlig debatt och, än mindre, åtgärdades.

Global kapitalism och statssocialism, blå och röd planekonomi, är lyckligtvis inte de enda ekonomiska system som står oss till buds. En solidarisk ekonomi i balans med naturen öppnar en väg ut ur dagens återvändsgränder. Det finns mycket vi kan göra för att stegvis och med fredliga medel vrida utvecklingen åt rätt håll. Erfarenheten visar att våldsamma revolutioner sällan infriar sina löften och att slutresultatet ofta skrupnat till att enskilda makthavare bytts ut snarare än att grundläggande maktrelationer mellan styrande och styrda förändrats.

Maktkoncentration har, sammanfattningsvis, lett katastrofalt fel både när marknaden dominerat över politiken och tvärtom. Decentralisering av makt, politisk som ekonomisk, är en grundläggande grön grundtanke.

Hur ska detta konkret gå till? Här följer några förslag som skulle kunna få betydelse. Framställningen gör inte anspråk på fullständighet och sådant som nya välfärdsåtgärder, delande

ekonomi och cirkulär ekonomi tas inte upp här då dessa företeelser belysts i många andra sammanhang och i växande grad bejakas även av etablerade institutioner som EU-kommissionen.

Hållbar finansiell infrastruktur

Ett välfungerande kreditväsende utgör en central samhällsfunktion. Utan kreditförsörjning skulle många goda företagsidéer aldrig ha kunnat förverkligas och lånefinansiering gör det möjligt att upprätthålla vital offentlig verksamhet också under lågkonjunkturer. Banker och kreditinstitut har, emellertid, under senare decennier alltmer kommit att fjärma sig från den reala ekonomin, den som handlar om att ta emot sparares insättningar och låna ut dessa till investeringar, och istället har en alltmer vildvuxen spekulatöns ekonomi växt fram där handel med derivat och andra finansiella instrument hamnat i fokus. Finanskrisen 2008 har inte lett till den återreglering av finanssektorn som många hade hoppats på. Miljöpartiet ställer sig bakom att den statliga bankgarantin enbart borde omfatta egentlig bankverksamhet, in- och utlåning till den reala ekonomin, och inte derivathandel och annan spekulerande verksamhet. En sådan lagstiftning infördes i USA efter börskraschen 1929 och mycket talar för att avvecklingen av denna lag vid millennieskiftet bäddade för finanskrisen några åren senare.

I Sverige domineras kreditmarknaden av fyra storbanker, som samtliga har formen av börsnoterade aktiebolag. I skarp kontrast till denna finansiella monokultur finns på många håll i omvärlden en betydande kooperativ banksektor och därtill en mångfald av lokalt förankrade banker och kreditinstitut samt i några länder även offentligt ägda banker inriktade på infrastrukturinvesteringar.

Det finns all anledning att även i vårt land befrämja en mer diversifierad kreditmarknad och stimulera framväxten av olika slags banker för att tillgodose behov som dagens storbanker endast täcker bristfälligt - det må handla om bättre kreditförsörjning av småföretag utanför storstadsregionerna eller riskkapital till gröna innovatörer. För att förenkla för privatpersoner och småföretag skall bankerna åläggas att hantera kontanter som garanterar alla en rimlig servicenivå.

Lokala kreditinstitut

I USA är drygt 100 miljoner av landets 325 miljoner invånare medlemmar i credit unions, ett slags kooperativa banker. Dessa kreditinstitutioner har vanligen en utpräglat lokal förankring och benämns då community banks, till vilka även åtskilliga mindre privata banker brukar räknas. Flertalet av dessa banker har klarat finanskrisen avsevärt bättre än de stora bankerna på Wall Street.

I ekonomiskt eftersatta områden, med svag närvaro av traditionella banker, har både i USA och Storbritannien etablerats en form av kreditinstitut benämnd CDFI (Community Development Financial Institution). Dessa är speciellt inriktade på långivning – och ekonomisk rådgivning – till personer och mindre företag som har svårt att få lån av det konventionella bankväsendet. Det amerikanska finansdepartementet har upprättat en speciell CDFI-fond som kapitalförsörjer det dryga tusentals CDFI:er som finns runtom i USA, privata aktörer som investerar i dessa speciella kreditinstitut erhåller skattelättnader. I Storbritannien är det i hög grad CDFI:er som kreditförsörjer Community Interest Companies ny typ av lokala företag vars överskott i allt väsentligt återinvesteras i verksamheten och som inte kan köpas upp av konventionella aktiebolag.

Det sextiotal fristående sparbanker som ännu finns kvar i Sverige kan sägas utgöra en sorts lokala offentliga kreditinstitut, där kommunfullmäktige utser hälften av de så kallade huvudmännen. Den lokala och regionala ekonomin utgör investeringsfokus för dessa banker, och överskott används främst till att stärka bankens likviditet medan en mindre del går tillbaka till bygden i form av bl a stöd till föreningslivet. Dessa lokala sparbanker har agerat ansvarsfullt och klarat sig väl när storbanker råkat i kris. De regler och kontrollsystem som införts för att hejda storbankernas riskabla beteende riskerar att sätta käppar i hjulet för sparbankerna. Det är viktigt att regelverket tar hänsyn till de olika bankernas förutsättning

En bättre kreditförsörjning av den lokala ekonomin har också en tydlig jämställdhetsaspekt då denna inte är lika mansdominerad som storföretagssektorn.

Lokala och regionala valutor

På många håll i världen – såväl i rika som fattiga länder – förekommer lokala valutor. Dessa går bara att använda inom ett geografiskt avgränsat område och "läcker" därför inte ut den stora globala ekonomin utan måste konsumeras i lokalsamhället och gynnar på så vis det lokala näringslivet. När en lokal valuta inte endast går att använda i det omedelbara lokalsamhället utan även i angränsande områden, så benämns den ibland regional valuta och i bl a Tyskland har flera sådana valutor vuxit fram under senare år och i några fall har lokala banker aktivt stött framväxten av dessa.

Kreditgarantiföreningar

Företag i en region kan gå samman och garantera varandras lån, vilket förbättrar lånevillkoren och gör att banker vågar låna ut pengar också till sådana företag som annars skulle nekats krediter. Norra Italien är Europas kreditgarantitätaste region och detta anses verksamt ha bidragit till traktens blomstrande småföretagsamhet. En ekonomi som i betydande grad drivs av samverkanskraft, istället för ensidig fokusering på konkurrenskraft, skapar förutsättningar för ett samhälle bortom dagens hierarkiska och patriarkala ordning.

Statliga banker

Statliga banker spelar en viktig roll i många länder. Några exempel är de statliga bankerna i Indien och Brasilien. Historiskt intressant är Reconstruction Finance Corporation (RFC) som finansierade president Roosevelts New Deal program för att mildra effekterna av den djupa ekonomiska kris som följde på börskraschen 1929. Till skillnad från hur den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, agerade under finanskrisen 2008 så såg inte RFC som sin främsta uppgift att rädda och kreditförsörja privatbankerna utan gav lån till småföretagare och andra av den reala ekonomins aktörer runtom i USA. RFC gav även lån till stora infrastrukturprojekt, som återbetalades genom de intäkter som de färdiga projekten gav upphov till och sålunda inte belastade statskassan.

Även på delstatsnivå i USA finns ett intressant exempel: Bank of North Dakota (BND). Denna bank ägs av delstaten North Dakota och grundades 1919, som en följd av att delstatens lantbrukare hade svårt att få lån från etablerade storbanker. Banken samarbetar nära med lokala banker i North Dakota och kreditförsörjer dessa med lågräntelån. I förhållande till folkmängden har delstaten flest community banks i hela USA, något som bidragit till ett vitalt lokalt näringsliv och en arbetslöshet långt under riksnittet. Vid större infrastrukturprojekt lånar delstaten av sin egen bank, BND, och räntekostnaderna går på så vis tillbaka till statskassan, vilket påtagligt sänker totala kostnaden för omfattande projekt och bidrar till North Dakotas starka statsfinanser. BND är fokuserad på den reala ekonomin och ägnar sig inte åt handel med derivat och andra finansiella instrument och har därför gått relativt oskadad genom finanskrisen – ja, med undantag för två år har banken gått med överskott varje år under sin nu snart hundraåriga existens; en del av överskottet betalas in till delstatens finansministerium och resten stärker bankens likviditet. North Dakota är den enda av USA:s delstater som håller sig med en egen, offentligt ägd, bank, men efter finanskrisen växer intresset i många andra delstater för att etablera liknande banker.

I Tyskland är en tredjedel av bankerna offentligt ägda, en tredjedel är kooperativa och en tredjedel privata. Landets tredje största bank är Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), som grundades 1948 för att bidra till återuppbyggnaden efter andra världskriget och som till 80 procent ägs av den tyska staten, medan delstaterna äger resten. Bankens utlåning lånar upp, till drygt 90 procent, på gängse kapitalmarknader, men då detta huvudsakligen sker genom utgivning av obligationer som garanteras av staten så åtnjuter KfW goda lånevillkor. Detta i kombination med att banken inte behöver göra utdelningar till privata aktieägare, samt är undantagen från bolagsskatt, gör att den kan tillhandahålla lån till lägre ränta än privata banker. Den får emellertid inte konkurrera med dessa utan har en kompletterande funktion i lägen där privat kapital inte går att mobilisera i tillräcklig grad. Fyrtio procent av bankens investeringar har under senare år gått till klimat- och miljöinvesteringar och lån till kommunala energibolag som vill satsa på energieffektivisering och förnybar energi har hög prioritet. På regional nivå finns Landesbanken, som ägs av förbundsländerna, alltså de tyska delstaterna, och på lokal nivå spelar sparbanker, Sparkassen, en betydande roll

Det är ofta svårt att mobilisera privat kapital till investeringar i omogna gröna teknologier såsom, exempelvis, vågkraft. Det som på sikt kan ge stora samhällsekonomiska vinster ett kortare perspektiv te sig företagsekonomiskt riskfyllt, men om offentliga medel investeras initialt så vågar ofta privat kapital följa efter. Storbritannien etablerade 2012 en statlig grön investeringsbank, Green Investment Bank, med två uppgifter: att generera vinst och att minska utsläpp av växthusgaser. Staten försåg banken med ett grundkapital på 3,8

miljarder pund. Dessa offentliga medel skapade en hävstångseffekt och attraherade privat kapital till investeringar i förnybar energi, energieffektivisering, avfallshantering och annan grön infrastruktur. En väl kapitaliserad grön investeringsbank behövs också i Sverige, för att få fart på innovation och företagande i gröna branscher.

Offentligt ägda banker på statlig, regional och rentav kommunal nivå skulle kunna spela en betydelsefull roll i Sverige, så som redan sker på många håll i omvärlden. Dessa skulle kunna väsentligt höja investeringsvolymerna i transporter, energi, bostäder och annan infrastruktur. Nuvarande oligopol av fyra privata storbanker förminskar Sveriges framtid och riskerar att ytterligare förvärpa dagens svåra regionala och sociala obalanser.

Riksbanken

Under 1800-talets första decennier gav privata banker ut sedlar i en rad länder, vilket skapade ett tilltagande kaos på penningmarknaden. Vid århundradets mitt infördes i land efter land lagstiftning som gav centralbanken monopol på att trycka sedlar. Idag har alltiämt Sveriges Riksbank, och motsvarande institutioner i andra länder och valutaområden, monopol på utgivningen av mynt och sedlar, men då dessa bara omfattar några få procent av den totala penningmängden i en modern ekonomi så har i praktiken privata banker och kreditinstitut återtagit makten över penningutgivningen då dessa endast behöver uppfylla krav på begränsad reservkapitaltäckning när de beviljar lån.

Den som har makt över kreditflödena i ett samhälle bestämmer i hög grad vilka idéer som får möjlighet att förverkligas och vilka typer av företag som får chans att växa och har på vis ett avgörande inflytande över hela samhällsutvecklingen. Är det rimligt – eller förenligt med de bärande principerna i en demokrati – att denna enorma makt läggs i händerna på litet antal aktörer i finanssektorn?

Ur ett demokratiskt perspektiv ter det sig angeläget att Riksbankens makt över penningutgivning – och därmed kreditflöden – stärks. Det förs en växande internationell debatt kring markant höjda kapitaltäckningskrav för privata banker. De båda ekonomerna Jaromir Benes och Michael Kumhof, knutna till forskningsenheten vid Internationella valutafonden (IIF) har i en uppmärksam rapport fört fram tankar på 100 procents reservkapitaltäckning (full reserve banking). Huruvida detta är rätt väg att gå eller om Riksbankens ställning kan stärkas, eller rentav återfå monopol på penningutgivning, på andra sätt bör förutsättningslöst utredas.

Ett starkt demokratiskt inflytande över penningutgivning och kreditflödena förutsätter även en återdemokratiserad riksbank. Det är orimligt att funktioner som på ett avgörande sätt formar hela samhällsutvecklingen flyttas ut ur demokratin och förläggs till en förment självständig riksbank, som bara svagt och indirekt kontrolleras av riksdagen. Den världsleda amerikanske ekonomen och nobelpristagaren Joseph Stiglitz menar att tiden nu är mogen att kritiskt utvärdera Reagans och Thatchers projekt att göra västvärldens centralbanker självständiga. Han framhåller att Indien, Brasilien med flera länder som inte självständiggjort sina centralbanker i själva verket klarat den senaste finanskrisen bättre än flertalet västländer. Stiglitz ställer också frågan vad som egentligen åsyftas med "självständig" och påpekar att de som sitter i ledningarna för västerländska centralbanker naturligtvis inte befinner sig i något ideologiskt vakuum och han finner det problematiskt att de så ofta hämtas från finanssektorn, alltså just den sfär som gett upphov till dagens kris. Självständiga riksbankers skapades som en reaktion på att politiker ökat inflationen med en oansvarig ekonomisk politik, men det är inte längre ett särskilt sannolikt scenario. Den kortsiktiga nyliberala lösningen från 70-talet är inte bästa medicinen för en stabil och trygg Riksbank som gynnar en hållbar samhällsutveckling.

En utredning bör få i uppdrag att ta fram en färdplan för Riksbankens återdemokratisering och hur dess uppdrag kan utvidgas till att även omfatta mål om social rättvisa och naturresurshushållning.

AP-fonder och pensionssystem

Svenska folket har makt som vi inte använder. Vi äger tillsammans enormt mycket pengar. AP-fonderna är ett antal statliga fonder som skapats för att förvalta svenska folkets pensioner. I AP-fonderna finns hundratals löntagareägda miljarder, men de skulle kunna investeras på ett sätt som gav långsiktig samhällsnytta i avsevärt högre grad än vad som för närvarande är fallet. Det finns goda möjligheter att ändra på detta, ta kontroll och börja använda AP-fonderna så de främjar en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling. Ägandet i de svenska börsnoterade bolagen har förändrats dramatiskt sedan 1990-talets början. Det långsiktiga och aktiva ägandet har minskat medan ägare som vill ha kortsikt avkastning ökat dramatiskt. Utländska aktieägare, mest amerikanska och brittiska pensionsfonder, ägde år 2000 hela 40 procent av börsvärdet. Svenska finansiella institutioner, i aktiefonder och försäkringsbolag, stod för 30 procent. Alltså kontrolleras de svenska börsbolagen av ägare som prioriterar snabba vinster framför långsiktiga investeringar som ger jobb och trygghet i Sverige i framtiden.

Pension är inte, mer än till en liten del, uppskjuten lön och kan betraktas som en sorts beskattning av de som arbetar. Den bästa pensionsförsäkringen är alltså ett blomstrande näringsliv med många anställda i Sverige även i framtiden. Snabba och kortsiktiga klipp ger ingen trygghet. Det bästa vi kan göra med våra gemensamma tillgångar i form av pensionsfonder är alltså att investera dem klokt, i företag som kan bidra till välbild och hållbar utveckling; inte minst är det viktigt att investera i lokala och regionala fonder som stödjer nya företag. Så kan risken för arbetslöshet minskas. Den som är arbetslös en tid av sitt yrkesverksamma liv får med dagens pensionssystem betydligt lägre pension. Idag används en stor del av löntagarnas pensionspengar i ett globalt spel där fondförvaltare flyttar dem dit avkastningen ökar snabbast. Inte sällan deltar pensionsfonderna – arbetarnas och tjänstemännens trygghetskapital – i spekulationer med valutakriser och ekonomiskt kaos som följd.

De stora svenska institutionella kapitalförvaltarna, däribland AP-fonderna, måste utarbeta tydliga strategier för ägande med sikte på långsiktighet och aktivt engagemang. AP-fondernas maktlöshet och passivitet beror på riksdagsbeslut som tvingar dem att agera kortsiktigt. Vid sidan av krav på maximal avkastning ska fonderna ta vissa etiska hänsyn, dessa är inte särskilt högt satta. AP-fonder får inte äga mer aktier än motsvarande 10 procent av rösttalet i ett börsnoterat företag. De amerikanska och brittiska pensionsfonder är storägare på den svenska börsen har vanligen inga sådana restriktioner.

Goda föredömen finns. Ett är Kalifornien, världens sjätte största ekonomi. De offentliganställdas pensionspengar i Kalifornien finns i två stora fonder som tillsammans förfogar över medel i nivå med Sveriges hela BNP och en viss andel av dessa medel investeras medvetet i långsiktigt hållbara företag som ger jobb åt delstatens invånare. Miljöteknik och miljövänlig produktion stöds kraftfullt i denna Green Wave, som initiativet kallas. Kaliforniens offensiva satsning på sunda investeringar av pensionskapital som gynnar vanliga löntagare, både nu och på sikt, står i skarp kontrast till svensk passivitet.

En del av svenskarnas pensionskapital har genom premiepensionssystemet (PPM) blivit en del av den globala spekulationsekonomin. Vi förväntas välja mellan en uppsjö av olika fonder. De främsta vinnarna i systemet är fondförvaltarna. Kortsiktig vinstjakt står i skarp kontrast till långsiktig och hållbar samhällslösamhet, som är det som krävs för att vi ska kunna trygga pensionerna. Detta system som vill göra oss alla till småspekulanter är inte hållbart varken samhällsekonomiskt, ekologiskt eller socialt och måste därför avvecklas, medan bör föras över till en investeringsfond för gröna jobb som befrämjar en långsiktigt hållbar ekonomi. Vindkraftverk och järnvägsräls blåser inte bort i en finansstorm på börser. Detta betyder att varje individs inestående saldo bevaras men att utbetalningarna görs från avkastningen på de gröna investeringarna.

Nya typer av företag

Menar vi allvar med att hålla ekonomin inom naturens ramar krävs nya företagsformer och ett näringsliv som inte drivs av vinstmaximering och tvång att ständigt växa. Framgångsrikt hållbart företagande bygger mer på samarbetskraft än konkurrenskraft. Goda exempel finns runt om i världen.

Ett nationellt centrum för en solidarisk ekonomi inom naturens ramar behöver inrättas. Detta skulle få i uppgift att inhämta information om efterföljansvärda exempel i omvärlden, också att självständigt utveckla egna konkreta modeller och att stödja pilotprojekt.

Socialt företagande är ett begrepp som i Sverige främst kommit att förknippas med företag för människor som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden. Men alla företag bör vara sociala – varför ska vi överhuvudtaget acceptera ett asocialt näringsliv? Det är ingen naturlag att aktiebolag ska ha förmåner som inga vanliga personer har, till exempel evig eller att hänsyn till aktieägare ska prioriteras högre än hänsyn till alla andra som påverkas av ett bolags verksamhet. Ett företag är i själva verket ett knippe av kontrakt mellan olika intressenter såsom ägare, anställda, underleverantörer och kunder.

Kvartalskapitalismens förödande kortsiktighet bidrar till att stimulera intresset för nya företagsformer. På många håll i världen växer nya koncept fram för att främja företagande som

syftar till vidare nytta och mening än vinstmaximering och där fler intressenter än aktieägare bereds reellt inflytande. En viktig del i detta arbete är att skapa företagsformer där all som berörs av ett företags verksamhet (stakeholders) också har inflytande över driften: ägare, anställda, underleverantörer, konsument, lokalbefolkning, framtida generationer och ekosystemen, där de båda sistnämnda kategorierna lämpligen företräds av miljöorganisationer eller annan ekologisk kompetens.

Det är en felaktig föreställning att små och medelstora företag vill växa till varje pris. En tysk forskningsrapport från ett ansett institut för ekologisk ekonomi i Berlin, IÖW (Institut für Ökologische Wirtschaftsforschung), visar att många företag i den här kategorin hellre satsar på kvalitet och lokal förankring samt, inte minst, på att ge medarbetarna rimlig balans mellan arbete och privatliv, vilket över tid ger större arbetslust och lägre sjukfrånvaro.

Här följer några exempel på nya företagsformer.

Benefit corporations

I USA har många delstater i sin aktiebolagslagstiftning infört paragrafer som tillåter – och i ett par fall ålägger – företagsledningen att ta hänsyn till fler berörda grupper än enbart aktieägarna. Vid flera amerikanska universitet och tankesmedjor pågår en vital idéutveckling kring nya former av bolagsstyrning, där förslag om styrelserepresentation, alternativt remissförfarande med vetorätt, för olika grupper av intressenter förs fram som sätt att demokratisera landets storföretag.

Den nya företagsformen benefit corporation är ett konkret utslag av denna strävan efter ett företagande med annat syfte än att maximera vinsten åt aktieägarna. Delstatskongressen i Maryland biföll 2010 en motion om att införa benefit corporation som ny företagsform, där strävan efter sociala och ekologiska överskott ges en med ekonomisk vinst jämbördig ställning. Sedan dess har flertalet av USAs delstater infört liknande lagstiftning. Benefit corporations fungerar på samma sätt som konventionella bolag men med högre krav på ansvar och transparens. Certifieringen kan jämföras med rättvisemärkningen Fair Trade.

Intresset sprider sig snabbt även utanför USA. I dagsläget har fler än 2000 certifierade B Corps i 50 länder och 130 branscher valt att certifiera sig, enligt B Labs, en non-profit-organisation som ansvarar för certifieringen av Benefit corporations. Långt fler använder sig av B Labs metoder för kvalitetssäkring, utan att ha tagit steget fullt ut till certifiering. Dessa företag försöker, var och en på sitt sätt, omdefiniera vad som räknas som framgång i näringslivet. För att uppnå detta krävs ändringar av själva DNA, arvsmassan, i systemet. Bolagsformen benefit corporation är en av många delar i den utvecklingen. Särskilt i USA, men alltmer även i Sverige, har utdelning till aktieägare kommit att få högsta prioritet på bekostnad av alla andra intressen. Detta skeva förhållande är lyckligtvis ingen naturlag, utan fullt möjligt att ändra genom politiska beslut. Aktiebolag i den form vi nu har, med en jämfört med fysiska personer stark rättslig ställning, är för övrigt ett relativt nytt fenomen i historien. När aktiebolag först introducerades fick de tidsbegränsade tillstånd att verka att uppnå ett specifikt mål, som exempelvis att bygga en kanal. Samhället är inte statistiskt utan förändras i allt snabbare takt och det är naturligt att vårt sätt att bedriva företag då också förändras.

Det pågår diskussioner i olika amerikanska städer om att gynna benefit corporations i upphandlingar, och även skattelättnader för denna företagstyp diskuteras.

Lagstiftning om benefit corporation som en särskild bolagsform kan ses som ett sätt att hjälpa näringslivet tillbaka till sin rätta roll i samhället, nämligen att skapa hållbart välbefinnande för alla och inte främst för allt tunnare elitskikt. Företag som ensidigt fokuserar på aktieägarintresset tenderar att bli teknikkonservativa. Sådana företag stannar ofta kvar i föråldrade produktions sätt för att mjölka ut de sista vinstkronorna ur tidigare investeringar, istället för att fortast möjligt introducera ny resurssnål teknologi. Ur ett renodlat aktieägarperspektiv kan det finnas en logik i ett sådant förhållningssätt, medan saken kommer i annan dager om företag istället prioriterar att skapa samhällsekonomiska mervärden. Att fortsätta drif ett ålderstiget, sedan länge avbetalt, kärnkraftverk skapar mervärden för aktieägarna men riskerar att förorsaka stora samhällsekonomiska kostnader. På samma sätt skulle ett företag som drivs som ett benefit corporation, och låter alla som berörs av företagets verksamhet få inflytande, ha svårt att motivera brunkolsbrytning.

Även i Sverige behövs en företagsform som uttryckligen syftar till att skapa nytta för alla berörda intressenter, inte bara aktieägarna. Hur lagstiftningen för en sådan bör se ut i vårt land bör skyndsamt utredas och, vidare, bör utredas hur vi genom upphandlingsregler och skattelagstiftning kan gynna en sådan företagsform.

SVB

I Sverige finns sedan 2006 bolagsformen aktiebolag med särskild vinstbegränsning (SVB-bolag), vars huvudsyfte inte är vinstmaximering. Hittills har dock endast ett fåtal sådana bolag etablerats.

CIC

Community interest company är en företagsform som finns i Storbritannien sedan 2005 och påminner om svenska SVB-bolag, men har på ett helt annat sätt lyfts fram av såväl folkvalda som civilsamhälleliga företrädare. Idag finns drygt 12 000 CIC-företag inom äldreomsorg, utbildning, lokalproducerad vindkraft och andra verksamheter med tyngdpunkt i lokalsamhället. Högst 35 procent av det årliga överskottet får delas ut till ägarna medan resten måste återinvesteras i verksamheten och ett CIC-företag får bara säljas till ett annat CIC-företag.

SCIC

Société Cooperative d'Intérêt Collectif är en sorts blandkooperativ som instiftades som företagsform 2001 av den dåvarande rödgröna regeringen i Frankrike. Såväl personal som brukare, men också kommuner, föreningar och företag, kan bli medlemmar i dessa kooperativ vars syfte inte främst är medlemsnytta utan allmännytta (intérêt collectif) och då vanligen inom ett geografiskt avgränsat område – t ex kan det handla om att bygga ut vindkraft och solenergi i en region. Vart femte år genomförs en "kooperativ revision" för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med de kooperativa intentionerna. Företagsformen är skattemässigt gynnad.

Andelsjordbruk

En grupp japanska kvinnor tog i mitten av 1960-talet kontakt med lokala lantbrukare för att direkt av dessa kunna köpa giftfria livsmedel. Den här sortens direktkontakt mellan konsument och producent fick namnet teikei, vilket är det japanska ordet för samarbete, och under 1980-talet spred sig företeelsen till USA och Kanada och kom där att kallas community supported agriculture (CSA). CSA-rörelsen har under senare år växt i omfång och omfattar idag flera miljoner konsument. Det handlar, i korthet, om att ett antal hushåll går samman och inför odlingsårsongen abonnerar på en lantbrukares avsakning, som genom denna förskottsbetalning kan minska sitt beroende av bankkrediter; vanligt är också konsumenterna själva, i varierande grad, deltar i jordbruksarbetet och alltså agerar som "prosumenter" (producent och konsument). Genom att diverse mellanhänder i distributionsledet försvinner så lyckas ofta CSA-föreningar hög kvalitet med lågt pris. Också i Sverige sprids nu det här konceptet och benämns då ofta andelsjordbruk.

Löntagarägda företag: ESOP

ESOP står för Employee Stock Ownership Plan och är ett från början amerikanskt program som gör att personalen via en stiftelse blir delägare i företagen de arbetar i. Den amerikanska kongressen lagstiftade om ESOP i början av 1970-talet och såväl demokrater som republikaner ställde sig bakom att på detta sätt öka löntagarägandet i landets näringsliv.

Det finns flera skäl att överväga ett liknande system i Sverige.

- 1) Brist på inflytande över den egna arbetssituationen, allt från arbetstidens förläggning och längd till arbetets innehåll, skapar stress och utbrändhet. Ett system med ökat löntagarägande och löntagarinflytande i näringslivet kan motverka detta. Detta ökar förutsättningarna för en mer jämställd företagsstyrning.
- 2) Vi har ett stort problem med generationsskiften, inte minst på landsbygden, där äldre företagare ofta inte hittar nya ägare som vill ta över.
- 3) Vi ser också en bristande långsiktighet i näringslivet. Sophie Nachemson-Ekwall, forskare vid Handelshögskolan i Stockholm, belyser detta i sin uppmärksammade rapport Hägararkitektur för Sverige (2016), där hon beskriver hur kortsiktig vinstjakt hotar det långsiktiga värdeskapandet i företagen.

Vi bör, med hänvisning till den problemformulering och de fördelar som beskrivits ovan, låta utreda vad som skulle krävas för att få till stånd ett ESOP-liknande system i Sverige.

Mondragon

Mondragonkooperativen grundades 1956 i Mondragon i Baskien i norra Spanien och är med sina drygt 74 000 medarbetare ett av landets tio största företag. Denna kooperativa jättekoncern har en egen bank och ett eget universitet och ligger i teknologisk framkant. Koncernen omfattar idag 261 olika företag, vilket illustrerar hur diversifierad verksamheten blivit men är också uttryck för ambitionen att ett Mondragonföretag inte ska vara så stort att reellt medarbetarinflytande omöjliggörs; länge fanns en tumregel om att när ett företag inom koncernen vuxit till fler än 500 medarbetare så delades det upp på mindre enheter. Den tillåtna lönespridningen inom koncernen, från verkställande ledning till de lägst avlönade, var tidigare 3:1 men är numera 9:1. Varnande röster har höjts under senare år för att de ursprungliga kooperativa idéerna steg för steg håller på att överges under trycket av globalisering och långtgående samarbeten med konventionella storföretag, exempelvis stiger andelen medarbetare som inte är delägare. Andra framhåller att Mondragonandan i väsentligt lever vidare i den säregna blandning av stormötesdemokrati och representativa församlingar som alltjämt styr över koncernens investeringar och verksamhetsinriktning och med under djupa lågkonjunkturer är avskedanden ovanliga, istället brukar temporärt övertaliga medarbetare i ett Mondragonföretag kunna beredas plats i ett annat som för

tillfället går bättre.

Många personalägda företag har, i olika länder, tagits över av de anställda efter att den tidigare ägaren försatt företaget i konkurs och långtifrån alltid lyckas rekonstruktionen. Mondragonkooperativen visar vad som är möjligt när ett kooperativt företagande istället får möjlighet att växa fram stegvis och av egen kraft och där betydande resurser läggs på innovationer, såväl tekniska som sociala. Det demokratiska företaget i Mondragon har på många håll i världen blivit en inspirationskälla. Det amerikanska stålarbetarfacket UAW har exempelvis inlett ett samarbete för att ta modellen till USA.

Emilia-Romagna

Den norditalienska regionen Emilia-Romagna kännetecknas av ett diversifierat näringsliv präglad av små och medelstora företag. Samverkansstrukturer såsom gemensamma inköpscentraler, distributionskanaler och kreditgarantiföreningar har lyckats förena stordriftsfördelar med det småskaliga företagandets korta kommunikationsgångar och lokalkännedom. Ett antal svenska och italienska kommuner och regioner har bildat utbytesplattformen Sweden-Emilia Romagna Network (SERN).

Hållbar och rättvis förvaltning av gemensamma resurser

Existerande system för utsläppshandel är ofta komplicerade och ineffektiva. Det finns emellertid enkla och transparenta lösningar. Ideella organisationer och rörelser som amerikanska Citizens' Climate Lobby – med den svenska avläggaren Klimatsvaret – liksom bland andra den världsledande klimatforskaren James Hansen, föreslår en ökande avgift på fossilbränslen som återförs till hushållen genom månatliga utbetalningar. Många amerikanska städer, inklusive större sådana som Philadelphia, och delstaten Kalifornien, har ställt bakom förslaget för en lag om något slags Carbon Fee and Dividend-system. Olika varianter av idén att sätta ett tak på hur mycket koldioxid som får släppas ut och ta betalt för rätten att släppa ut den, Cap-and-dividend-system, har lyfts flera gånger i den amerikanska kongressen. Det senaste lagförslaget står demokraten Chris van Hollen för, med stöd ytterligare 28 kongressledamöter. Van Hollens förslag, The Healthy Climate and Family Security, går ut på att alla intäkter från utsläppsauktionerna förs tillbaka till invånarna i USA/mycket till var och en, vilket ger en kraftfull omfördelning till förmån för låginkomsttagare. I och med att systemet kommer att drivas på omställningen till förnybar energi och energieffektivisering kan också många nya jobb komma att skapas i dessa branscher.

Såväl Sveriges klimatpåverkan som de ekonomiska och sociala klyftorna behöver minskas. Det behövs därför en utredning om hur ett system med utsläppstak för koldioxid och medborgarutdelning, skulle kunna utformas i Sverige. I detta ingår att finna en för Sverige lämplig avvägning mellan utdelning till medborgare och offentligt finansierade åtgärder klimatomställning.

Det är angeläget att se över vilka allmänningar i Sverige, utöver atmosfären, som skulle behöva förvaltas långsiktigt och hållbart utifrån samma principer om allmänintresse. Mine och hav är exempel på viktiga gemensamma naturresurser. Det behövs en kartläggning av våra gemensamma tillgångar, hur var och en av dem bäst förvaltas på ett långsiktigt sätt, vilka uttag och vilken användning som kan tillåtas inom ramen för bevarande, och hur eventuell avkastning fördelas på ett rättvist sätt.

Det handlar om såväl att begränsa utsläpp av skadliga ämnen som att inte överutnyttja resurser eller avstå från att exploatera dem. När hänsyn tas till alla inblandades intressen framstår inte skövling av urskog för kortsiktig vinst åt aktieägare i ett skogsbolag, eller mineralbrytning som ödelägger en bygd, som ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt ansvarstagande alternativ.

Elinor Ostrom, den hittills enda kvinnliga ekonomipristagaren till Nobels minne, dokumenterade hur lokalbefolkningar över hela världen genom sinnrika sociala innovationer utgående lyckas förvalta skogar, fiskrika vattendrag och andra allmänningar. Den som lever i och av naturen har ett egenintresse av att motverka miljöförstöring.

Ett framgångsrikt exempel väl värt att inspireras av är hummerfisket i den amerikanska delstaten Maine. De lokala fiskarna är demokratiskt organiserade i råd som i praktiken avgör hur mycket som får fiskas och hur. De som fiskar i kustzonen måste själva äga sina båtar. Storbolagens fartyg, med sina frånvarande ägare, får hålla sig längre ut till havs på behörigt avstånd från hummerns förnyingsområden. Hummer och lokalsamhällen frodas i Maine tack vare att lokalt näringsliv och delstatspolitiker samarbetar, medan utfiskning och avfolkning är en bitter realitet i många andra kustområden. Det är nödvändigt och fullt möjligt att även i Sverige ställa om till förvaltning istället för förbrukning av våra gemensamma tillgångar.

Sverige är ett regel- och skatteparadis för gruvbolag och denna orimliga ordning måste lämna plats för en rättvis fördelning, såväl mellan regioner som mellan generationer, av de ekonomiska överskott som verksamheten skapar; i takt med att vi rör oss mot en cirkulär ekonomi minskar betydelsen av de extraktiva näringarna.

Bostäder och infrastrukturinvesteringar

En bostad är en rättighet för alla, inte bara dem med tjocka plånböcker, och inte en vara vilken som helst. Människors hem måste fredas från spekulationsekonomin. Det krävs konkreta åtgärder för att avstyra och undvika finansiella bubbler och krascher på den svenska bostadsmarknaden. Likaså är det angeläget att stegringen av värde på mark i attraktiva områden – till exempel centrala lägen eller intill kollektivtrafik – i högre grad återförs till samhället och kommer till nytta.

Här diskuteras några förslag.

Redan nu kan svenska kommuner ta ut marknadsmässig tomträttsavgäld för mark de äger och hyr ut. Ett sådant system underlättar för mindre byggherrar och bygghemskaper, de inte behöver betala en stor summa direkt, som de skulle fått göra om de istället köpt marken. Intäkterna från uthyrningen av marken kan kommunen sedan använda för investeringar som ger samhällsnytta. Det finns flera exempel på framgångsrik och omfattande användning av sådana system. I Hong Kong har markarrendet varit högt i över 100 år. Som mest har upp till 40 % av stadens budget bestått av markarrendetäkter. Inkomstskatten är å andra sidan mycket låg och moms saknas. Det moderna kollektivtrafiksystemet tunnelbanan, har finansierats via markhyresintäkter. Satsningen är därmed i princip självfinansierande, eftersom markvärdet höjs av samhällsnyttiga infrastrukturinvesteringar. Under perioden mellan 1970 och början av 1990-talet återfördes 39 % av alla markvärdehöjningar till staden och över hälften av infrastrukturinvesteringarna finansierades på detta vis, enligt studier. Det finns all anledning att tänka i liknande banor i Sverige. När exempelvis nya stambanor byggs kommer värdet på mark i anslutning till dess stationer att öka. Det är bäst hushållning med samhällsekonomin att denna mark, om den är offentligt ägd, behålls och hyrs ut, än att den säljs. Då kan avkastningen kontinuerligt användas för gemensam nytta lång tid framöver.

Utöver mer strategisk användning av markarrenden behöver ytterligare styrmedel för att stävja spekulation och minska sociala och ekonomiska orättvisor övervägas. Tidigare fanns fastighetsskatt i Sverige, men den har ersatts av en kommunal fastighetsavgift med så tandlös fördelningsprofil att den inte ger nämnvärd effekt i dessa avseenden.

En intressant modell värd att titta närmare på är att beskatta markvärde. Intäkterna kan användas till gemensamma nyttigheter eller återföras direkt till enskilda människor genom exempelvis höjt grundavdrag på inkomstskatten. Med ett progressivt upplägg skulle ett sådant system kunna bidra till att utjämna ekonomiska och sociala ojämlikheter. Idén har diskuterats länge i olika länder och i vitt skilda politiska läger.

Ett exempel på hur idén att beskatta markvärde tillämpats i praktiken är Pittsburgh i USA: en stad som klarade sig relativt väl genom den senaste finanskrisen. Staden motverkade spekulation i fastigheter genom att inrätta ett system med markvärdesskatt. Man utgick från en traditionell fastighetsskatt på 1970-talet som successivt förändrades så tydligt kom att ligga på beskattning av markvärde i stället för byggnader. Istället för en spekulationsbubbla fick staden en byggboom: betydligt fler av befolkningen fick tillgång till bostäder. När markägande medförde en kostnad ökade incitamenten till aktiviteter som kunde ge intäkter att betala skatten med. Staden förtätades, fler företag etablerades, arbetslösheten minskade, liksom brottsligheten. Incitamenten till ökad ekonomisk utveckling handlar inte bara om att markägare behöver säkra möjligheter att betala markskatten, utan även att bankernas incitament att låna ut till improduktiv fastighetspekulation minskar. De kan då bli mer benägna att låna ut till företag som genom investeringar i nyproduktion ökar befogenheten av arbetskraft.

Det finns alltså goda argument för att närmare undersöka hur en ren markskatt, eller en tudelad fastighetsskatt som i Pittsburgh, skulle kunna fungera i Sverige för att motverka bostadsbubblor.

En reform liknande den i Pittsburgh skulle kunna genomföras i Sverige om kommuner fick möjlighet att justera om den kommunala fastighetsavgiften och anpassa den till marknadsläget.

Fördjupning:

http://motala.se/Documents/Dokument/Invanare/Politik_Forvaltning/Social%20ekonomi/H%c3%a5llbara%20attraktiva%20boenden%20med%20social%20h%c3%a4nsyn%20

De ekonomiska klyftorna har blivit extrema, såväl i Sverige som i världen. I Gustav Fridolins bok Blåsta (2009) kan vi läsa att den rikaste procenten i Sverige nu äger mer än vad c fattigaste 90 procenten förfogar över. Och i en rapport från den ansedda biståndsorganisationen Oxfam äger nu den rikaste procenten av världens befolkning mer än övriga 99 procent tillsammans (Wealth: Having it all and wanting more, Oxfam 2016). Vi kan inte bara säga nej till olika förslag för ökad ekonomisk jämlikhet utan att i tillräcklig utsträckning egna förslag. Miljöpartiet måste ta fram en handlingsplan för ekonomisk jämlikhet.

Vi yrkar på att kongressen bifaller vår motion och, i enlighet med vad som framförs i denna, uppmanar vi Miljöpartiets riksdagsgrupp och ministrar att verka för:

Valter Mutt
Annika Lillemets
Carl Schlyter

Förslag

1. att de lokala sparbankernas villkor förbättras
2. att en CDFI-plattform etableras
3. att underlätta införandet av lokala och regionala valutor
4. att Riksbanken återfår huvudansvaret för penningutgivningen
5. att Sverige när så är möjligt nationellt beskattar, eller på andra sätt motverkar, kortsiktig spekulation med riskfyllda finansiella instrument och när så inte är möjligt agerar för detta på europeisk och global nivå
6. att verka för att diversifiera Sveriges banksystem på lokal, regional och statlig nivå så att en högre andel av bankerna blir offentligt och kooperativt ägda
7. att banker i Sverige ska åläggas hantera kontanter som garanterar en rimlig servicenivå
8. att Riksbanken återdemokratiseras genom att dess självständighet ersätts med en tydligare politisk styrning och kontroll av att de politiska målen nås
9. att låta utreda hur staten, för att påskynda de stora infrastrukturinvesteringar som klimatomställningen kräver, i högre grad skulle kunna låna av sig själv via Riksbanken
10. att AP-fonderna ges direktiv att utöva ett aktivt ägarskap i syfte att uppnå en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling snarare än kortsiktig lönsamhet
11. att AP-fonderna ges tydligare direktiv att delta i nomineringskommittéer och bolagsstyrelser med syfte att nå hållbarhetsmålen
12. att AP-fonderna ges direktiv att investera i fonder för lokal och regional utveckling
13. att kompetensen i AP-fondernas styrelser, och i bolagsstyrelser där AP-fonderna är representerade, breddas till att omfatta även ekologisk och social kompetens
14. att premiepensionssystemet avvecklas, och att pengarna överförs till en offentlig grön investeringsfond, där utbetalningarna kommer från avkastningen från reala investeringar istället för spekulation
15. att låta utreda hur en ny företagsform, där alla som berörs av företaget verksamhet (stakeholders) får reellt inflytande, skulle kunna införas, så som redan skett i USA, Frankrike m fl länder
16. att låta utreda hur vi genom upphandlingsregler och skattelagstiftning kan gynna en sådan ny företagsform som nämns i föregående att-sats
17. att ett nationellt centrum för solidarisk ekonomi upprättas
18. att stimulera helt eller delvis medarbetarägda företag
19. att koldioxidskatten kontinuerligt höjs, i den takt som krävs för att Sverige ska ta sitt globala klimatansvar, och att skatteintäkterna jämt fördelade går tillbaka till alla invånare i vårt land.
20. att verka för en kartläggning av våra gemensamma tillgångar, hur var och en av dem bäst förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt, vilka uttag och vilken användning som kan tillåtas inom ramen för bevarande, och hur eventuell avkastning fördelas på ett rättvist sätt.

Stöd

- Alejandro Ozano (alejandro-ozano-1)
2017-01-15 20:21
- Annika Lillemets (alillemets)
2017-01-14 18:54
- Alireza Mosahafi (alirezam)
2017-01-14 22:27
- Christine Stafström (alva)
2017-01-14 19:47
- Anders Stenberg (anders-stenberg)
2017-01-15 23:35
- Anders Strand (anders-strand)
2017-01-14 21:05
- Annika Hansén-Eriksson (annikah-e)
2017-01-15 14:45
- Åsa Öckerman (asaockerman)
2017-01-16 00:06
- bernt Månsson (bernt-mansson)
2017-01-14 19:29
- Bertil Lundgren (bertil_l)
2017-01-15 10:39
- Billy Larsson (billyl)
2017-01-14 19:32
- Martin Blaus (blaus-martin)
2017-01-14 22:32
- Britta Kahanpää (brittakahanpaa)
2017-01-14 23:37
- Christopher Ödmann (christopher-odmann)
2017-01-15 23:28
- Catrine Ek (cin)
2017-01-14 21:56
- Fredrik Ekström (ekstrom)
2017-01-15 18:01
- Erik Kylin (eriik)
2017-01-15 19:49
- BirGitta Tornérhielm (gitta)
2017-01-15 10:42
- Gösta Evén (gosta-even)
2017-01-15 08:31
- Gunilla Lysell (gunilla-lysell1617)
2017-01-15 15:47
- Håkan Larsson (hakanhistory)
2017-01-14 20:57
- Erik Hugander (hugander)
2017-01-15 22:48
- jenny nilsson (jenny-nilsson)
2017-01-15 19:12
- Joakim Löf (joakim-lof)
2017-01-14 21:01
- John Ottosson (johnotto)
2017-01-14 22:25
- Jonas Löhn (jol)
2017-01-14 19:33
- Julia Fedioutchek (julia-fedioutchek)
2017-01-14 19:40
- Kamal Afzali (kamal81)
2017-01-14 20:17
- Lena Östholm (kampquality)
2017-01-14 21:59
- Karin Solum (karin-solum)
2017-01-15 14:52
- Agnita Wörn (karinanita)

21. att verka för att uppmantra kommuner att hyra ut mark och ta ut marknadsmässig tomträttsavgäld istället för att sälja den för exploatering

22. att verka för att investeringar i infrastruktur i högre grad ska finansieras med markarrenden på marknadsmässig nivå

23. att utreda möjligheten att ge kommuner möjlighet att justera om den kommunala fastighetsavgiften så att den helt eller delvis består av markvårdsskatt och lägga den på en nivå som är hög nog att motverka spekulation och bubblor

24. att Miljöpartiet tar fram en handlingsplan för ekonomisk jämlikhet

- 2017-01-15 19:26
- Karl-Åke Skogsberg (karl-ake)
2017-01-15 12:44
- Johan Rydén (ladulaser)
2017-01-14 22:52
- Lennart Berglund (lennart-berglund)
2017-01-15 23:38
- Linus Pettersson Lakso (linus)
2017-01-15 23:20
- Lotta Hedström (lottahedstrom58)
2017-01-14 22:14
- Lutz Dahmen (lutz)
2017-01-15 01:48
- Maini Sorri Hongslo (maini-sorri-hongslo-1)
2017-01-15 00:22
- Maj Ardesjö (maj-ardesjo)
2017-01-15 10:21
- Maria Mutt (mamutt)
2017-01-15 18:45
- Margareta Holm (margareta-holm)
2017-01-14 20:23
- Ylva Bandmann (margaretabi1)
2017-01-15 17:58
- Mari Boström (mari-bostrom)
2017-01-15 10:23
- Maria Moraes (maria-maria)
2017-01-15 18:42
- Marina Hardenbildt (marina-hardenbildt)
2017-01-15 18:46
- Marita Pahlen (marita-pahlen)
2017-01-15 11:39
- Michael Törnqvist (michael-tornqvist)
2017-01-15 16:11
- Michel Diaz nocetti (michel-diaz-nocetti)
2017-01-15 23:19
- Nicklas Börjesson (nicklas-borjesson)
2017-01-15 20:06
- Nicklas Larsson (nicklas-larsson)
2017-01-14 21:15
- Nils-Åke Friman (nils-ake-friman)
2017-01-15 08:38
- Nina Renarve (nina-renarve)
2017-01-15 10:08
- Peter Bruhn (pbgvd)
2017-01-15 23:39
- Per Chrisander (perchr)
2017-01-15 00:48
- Per Larsson (perclarsson)
2017-01-15 23:52
- Peter Söderlund (petermp)
2017-01-15 20:59
- Ralph Monö (ralph-mono)
2017-01-15 10:43
- Rebwar Hassan (rebwar)
2017-01-14 20:01
- Roger Bydler (roger)
2017-01-15 08:41
- Sibylla Jämting (sibylla-jamting)
2017-01-15 23:54
- Sofia Hallström (sofia-hallstrom)
2017-01-15 11:39
- Suzanne AW Jansson (suzanne-aw-jansson)
2017-01-14 19:48
- Terence Hongslo (terence-hongslo)
2017-01-15 22:29
- Thomas Svensson (thomas-svensson)
2017-01-14 21:08
- Thomas Drost (thomas_drost)
2017-01-15 20:33
- Ulf Flodin (ulf-flodin)
2017-01-15 20:23
- Anneli Vitterskog (vitterskog)
2017-01-15 10:06

Tillbaka (<https://mp.voteit.se/motioner-kongress-2017/>)

VoteIT

Om VoteIT (<http://www.voteit.se>)
GitHub (<https://github.com/VoteIT>)
In English (<http://www.voteit.se/in-english/>)
(<http://www.voteit.se/kontakt/>)

Använda VoteIT

Demomöte (/demo)
Boka ett testmöte (<http://www.voteit.se/skapa-mote/>)
Om föreningen / Bli medlem (<http://www.voteit.se/om-voteit>)